

Zaterdag 12 januari 1918 – ochtendeditie

Londen, 11 januari. Officieel: De 10^e januari hebben onze vliegtuigen, ondanks het ongunstige weer, aanzienlijke artilleriewerkzaamheden verricht.

De doelen op de begane grond werden met machinegeweevuur bestookt.

Bijna 2 ton bommen werden op een munitieopslagplaats in de nabijheid van Kortrijk en op andere punten neergeworpen. Een vijandelijk vliegtuig werd stuurloos ten val gebracht. Een van onze toestellen wordt vermist.

Uit Havre.

Havre, 11 januari. De minister van oorlog, generaal De Ceuninck, heeft met betrekking tot de kennis der beide talen in het leger de volgende bepalingen vastgesteld: teneinde er zich van te vergewissen of de aspirant officieren een voldoende kennis van de Vlaamse taal bezitten, moeten deze bewijzen of ze in staat zijn zich op vlotte wijze in het Vlaams met de soldaten te onderhouden, over alle punten, welke verband houden met de dagelijkse dienst, het zij op mars, in depot of tijdens het gevecht. Vervolgens zal hen een mondeling examen worden afgenomen over de praktische en gebruikelijke kennis van de Vlaamse taal. De kandidaten dienen gemiddeld 10 punten van de 20 te krijgen.

Tenslotte zou elke officier, van eerste luitenant af tot kapitein, kunnen worden opgeroepen om te bewijzen of hij ten opzichte van het Vlaams de noodzakelijke graad van kennis heeft behouden. Om tot een hogere rang te worden bevorderd, moet het voorstel der chefs een stellige verklaring in waarderende zin bevatten aangaande

de kennis van de Vlaamse taal, daar de kandidaten zich anders aan het bovengenoemd examen moeten onderwerpen.

Onze correspondent te Havre meldt ons, dat kapitein van Schaick, de directeur voor België van het Amerikaanse Rode Kruis, bij het bezoek, dat hij met andere officieren aan het Belgische front brengt, een ontmoeting heeft gehad met koningin Elisabeth der Belgen toen deze versnaperingen en tabak aan de soldaten bracht. De koningin, zo meldt onze correspondent, heeft een lang gesprek met de heren van het Amerikaanse Rode Kruis gevoerd en na afloop daarvan zegde de kapitein van Schaick mij: koningin Elisabeth vertegenwoordigt het ideaal, dat wij Amerikanen ons van een koningin vormen en nooit zal het gevoelen der Amerikanen jegens de koning en de koningin veranderen.

Zaterdag 12 januari 1918 – avondeditie

De Vlaamse universiteit.

Men meldt ons:

Wanneer binnen afzienbare tijd de geschiedenis van Vlaanderen in deze eeuw wordt geschreven, zal daarin de vervlaamsing van de Gentse universiteit een belangrijk hoofddeel beslaan. De Vlaamse universiteit is in en buiten het Vlamingenland geworden tot een onbegrijpelijk iets. Voor de tegenstanders is hij een erfelijke steen des aanstoots, de nog niet overtuigden en onverschilligen strekt zij tot opwekking, tot ontwaken; aan de voorstanders geeft zij dagelijkse aanmoediging tot doorgaan, tot volhouden. Aan niemand kan dit verwondering baren, die ze op de hoogte houdt van de gang van zaken en die van nabij bekend is geworden hoe zich de vervlaamsing heeft toegedragen.

Langzamerhand completeren zich de faculteiten weer, de plaatsen van hen, die weigerden aan de vervlaamsing mee te doen, worden vervuld; nieuwe wenselijk te onderwijzen vakken worden opgedragen aan mannen van wie men voor de wetenschap veel mag verwachten of die hun sporen daarin reeds hebben verdiend. Zo wordt in het Vlamingenland de nationale universiteit meer en meer bevestigd; ondanks de tegenwerking van verscheidenen, op wiens krachtige steun en hulp men had gemeend te mogen rekenen. En hoeveel sneller nog had dat alles kunnen gebeuren indien sommige van de oud-hoogleraren zich niet hadden teruggetrokken.

Toen België werd bezet door de oorlogvoerende Duitsers, is aan alle professoren de vraag voorgelegd, de onzijdigheidverklaring te ondertekenen. De hoog- en laaggeleerden in Luik hebben van meet af aan zo goed als allen geweigerd; en zijn verder niet lastig gevallen om deze zaak. In Gent evenwel hebben alle aan de diversiteit verbonden leerkrachten, op een paar na die in het buitenland waren of niet waren te bereiken, al vrij vroeg na de bezetting van de stad, de verklaring getekend. In het Nederlands luidt deze ongeveer als volgt: De ondergetekende verplicht zich hierbij, overeenkomstig de bepalingen der Haagse conventie van 28 oktober 1907 (art. 43), nauwgezet en trouw zijn ambt uit te oefenen, niets te ondernemen en alles na te laten wat de Duitse administratie (let wel!) In de bezette gebiedsdelen zou kunnen benadelen ...

De universiteit zelf bleef de eerste tijd, na de zomervakantie in 1914, gesloten, al werd in professorenkringen al spoedig de vraag besproken of men niet zelf zou voorstellen, de lessen weer te doen aanvangen, in plaats van af te wachten, tot de bezettende overheid het initiatief ging nemen en bevel gaf de hogeschool te heropenen. Men was over het algemeen niet ongezind deze verstandige raad op te volgen, toen plotseling zelfs Vlaamsgezinden overstag gingen, en

weigerden daaraan mee te doen. Van wie ging in deze het wachtwoord uit? Welke invloeden togen aan de arbeid?

De tegenstanders van de Vlaamse Beweging waren inmiddels bezig, het Vlaams in het openbaar te doen verdwijnen; de franskiljonse magistratspersonen, de tussenpersonen tussen het volk en de Duitse bezetter, wisten de laatsten te blinddoeken; ze dachten blijkbaar als die Belgische kolonel in Nederland, die wilde handelen zoals hij het eenvoudig uitdrukte: In deze tijden hebben we met tweetalige wetten niets te maken. De bevelschriften werden in het Duits en in het Frans gepubliceerd, het Vlaams was weggedrukt!

Een krachtig protest van enkele Vlamingen kon niet uitblijven; ze wezen op de Belgische staatswetten, ze legden uit hoe de tweetaligheid op papier was bepaald, en hoe ze nu in de praktijk werd uitgevoerd. Ze openden bij de Duitse bezetters de ogen, hoe ze nog in andere opzichten door franskiljons in de luren werden gelegd. En daarmee begon de ommekeer, die hoe langer hoe meer over heel het Vlamingenland doorwerkt.

In Gent werd aan de docenten van de hogeschool gevraagd of ze in staat waren hun lessen in de landstaal te geven; verschillende hebben geweigerd, omdat ze geen Nederlands konden of wilden doceren; anderen, omdat ze de toekomst niet vertrouwden.

Eén zaak mag wel vermeld worden. De weigerachtige hoogleraren zijn met rust gelaten. Maar hun inkomen is hen toch ontnomen? Integendeel, geregeld worden twee derde deel van het salaris hen nog uitbetaald. In het begin is hun dit nog ruim berekend geworden. Zelfs wordt dit deel uitgekeerd aan de gezinnen van de professoren Pirenne en Fredericq, die zijn weggevoerd. Misschien zijn alleen die enkelen uitgezonderd, die geschorst zijn, omdat ze zonder verlof van

faculteit, senaat of curatorium waren of zijn weggegaan of uitgeweken.

Meer en meer fundeert zich de Vlaamse landshogeschool. Eerst heeft men er voor gezorgd, dat de leerstoelen werden bezet, hoe zullen anders de studenten komen naar de leesalen en studiewerkplaatsen?

Maar nu ook stromen de studenten toe: het tweede jaar is begonnen met een 250: daaronder zijn er van oudere jaren uit andere universiteiten, er zijn er bij van Jezüietencolleges, die met Nederlandse aanbevelingsbrieven en getuigschriften aankomen, en van franskiljonse opleidingsscholen, die zich tot nog toe afzijdig hielden, indien niet vijandig. Zeker, het getal is lager, dan toen het Frans heerste in de Gentse gehoorzaal; maar het is oorlog. In de Duitse universiteiten is, bij vermeerdering nog van het aantal vrouwelijke studenten, het aantal minder dan 1/10 van in vreedestijd, in Frankrijk en Engeland zijn de getallen nog lager, de verhouding nog ongunstiger. In Gent nu waren voor de oorlog ruim 1000 studenten.

Het getal is thans verhoudingsgewijs daarom ook hoger, omdat, zoals vanzelfsprekend, aan niemand van deze studerende jongelingen vergund wordt uit het land te trekken; elk heeft zich geregeld te melden.

Onder de getallen zijn de zogenaamde vrije leerlingen niet meegerekend, het aantal van dezen is vrij groot, vooral in de laatste weken, nu de scholen zijn gesloten wegens kolengebrek: tout comme chez nous, nu de vakanties zijn verlengd en de vrije middagen vervangen door geheel vrije dagen. Verscheidene onderwijzers bij het lager en middelbaar onderwijs hebben dit gedwongen vrij zijn aangegrepen om een leergang te volgen, inzonderheid over

kinderpsychologie, die gegeven wordt door de in wetenschappelijke kringen welbekende hoogleraar Menzerath, van Brussel.

Nu de oorlog zo lang blijft voortduren, komt er trouwens behoefte aan mannen met een academische opleiding. In de dorpen gaan artsen ontbreken, bij sterfgeval van ambtenaren, notarissen en rechtsgeleerden dienen de opengevallen plaatsen te worden bezet, terwijl mannen van alle onderwijs hoognodig zijn. Het maatschappelijk leven gaat toch door, en aan zijn eisen moet worden voldaan.

En de Vlamingen, stil hun leven levend in dorp en stad, op veld en land, erkennen de invloed van de Vlaamse universiteit.